

ANOR PLANTATSIYASI MEVA YETISHTIRISHNING YANGI STRATEGIK YO'NALISHI

Qurbanbayev Yusufboy

Termiz agrotexnologiyalar va innovatsion rivojlanish instituti

1-bosqich talabasi

+998937463719

yusupboy.qurbanbayev.97@mail.ru

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7309364>

Annotatsiya: Anor yetishtirish, parvarishlash va undan yuqori hosil olish Anor O'rta Osiyoda qariyb 2 ming yildan buyon ekilmoqda. U dastlab Ozarbayjon, Eron va Afg'oniston hududlarida yetishtirilgan. MDH mamlakatlari orasida anorzorlarning 25% dan ko'prog'i aynan O'zbekistonda joylashgan.

Kalit so'zlar: Subtropik, pektin, rojdestvo, ekzotik, vegetarian S, R, B6, V12 vitaminlari, Perfekto sus. plantatsiya

Anor – anordoshlar oilasiga mansub, subtropik meva turi. Vatani O'rta Osiyo, Ozarbayjon, Eron va Afg'oniston. O'zbekistonda qadimdan ekil kelinadi. Quva, Namangan, Denov va Kitob tumanlari a'lo sifatli anorlari bilan mashhur.

Anor shifobaxshligi bilan boshqa mevalardan ajralib turadi. Mevalari tarkibida qand, organik kislotalar, oqsillar, pektin, shuningdek temir, kobalt, yod, A, C, P vitaminlari bor. Mevalari, barglari, ildizi va gullari tarkibida C vitamini 250-1300 mg gacha mavjud. Mana shunday o'ta foydali bo'lgan anor mevasini yetishtirilishi, foydali jihatlari ham bor.

Anor insonga ma'lum bo'lgan mevalardan biridir va ko'plab madaniyatlarda ramz bo'lib xizmat qiladi. Rojdestvo bezaklariga o'xshab, anor juda qulay ekzotik mevalardan biri hisoblanadi. Ehtimol, uning tashqi qiyofasi uchun emas, balki ichidagi narsalar uchun - yorqin qizil urug'lar oq rangsiz chuqurchalar choyi ichida joylashgan. Anorlarning avgust oyidan to dekabr oyigacha, oktyabr va noyabr oylarida esa asosiy oylar mavjud.

Anor mevasi barcha mevalarning qiroli hisoblanadi. Uning to'q qizil rangi ko'zni qamashtiradi. Anor nafaqat mazali, balki vitaminlarga boy, uzoq yillar mobaynida tabobatda ham qo'llanilib kelinadigan mevalardan biridir. Anor foydaliligi tan olingan bo'lib, unda organizmning yaxshi faoliyat ko'rsatishi uchun barcha kerakli vitaminlar mavjud. Agar siz go'sht mahsulotli taomlarni iste'mol qilmasangiz va vegetarian bo'lsangiz, albatta shu meva sizning dasturxoningiz ustida doimiy ravishda bo'lishi kerak. Chunki unda go'sht mahsulotida mavjud 15 aminokislotalar bor. Unda yana asosiy bo'lgan S, R, B6 va V12 to'rt vitaminlari mavjud. Anor yana yod, kaliy, kalsiy, temir va kremniy kabi minerallarga boy.

Anorni ekish sxemasi – 4×2–3 m, ko‘chatlarni ekish mart oyi davomida amalga oshiriladi. Ko‘chat ekish uchun chuqurligi va kengligi 50×50 sm bo‘lgan chuqurchalar kovlanadi. Chuqur qazishda tuproq ustki qismini 20–25 sm qatlami o‘raning bir tomoniga olib, qolgan qismi ikkinchi tomonga olib qo‘yiladi. Ko‘chatni ekishdan oldin tayyorlab qo‘yilgan shaltoqqa (yangi mol go‘ngi tuproq bilan 1:1 nisbatda aralashtirilib, qaymoqsimon massa tayyorlanadi) botirib olinadi so‘ngra ekiladi. Ko‘chat o‘raga tik qo‘yilib, oldin olingan tuproq chuqur tagiga solinib ko‘miladi. Ko‘chat ekilgandan so‘ng har bir chuqurga to‘la suv quyiladi. Bunda tuproq zichlanib, ko‘chat yaxshi ko‘karadi. Tuproq cho‘kkandan so‘ng ko‘chat atrofiga tuproq solib to‘ldiriladi. Ko‘chatlar tuproq namligiga qarab sug‘orib turiladi.

Parvarishlash. Anor qishga ko‘miladigan subtropik ekin turi bo‘lganligi uchun uni butasimon shakllantirish eng maqbul hisoblanadi. Bunda asosiy 3 ta yirik shox qoldiriladi. Yirik shoxlar yerga nisbatan 45 gradus qiyalikda shakllantiriladi. Vaqt o‘tishi bilan hosil tupning markazidan chetga chiqq boshlaydi, shuning uchun novdalarni qisqartirish talab etiladi.

Tomorqadagi anor tuplariga 250–300 g azotli, 200–220 g fosforli va 180–200 g kaliyli o‘g‘itlar sof holda solinishi tavsiya qilinadi. Azot o‘g‘iti ikkiga bo‘lib, 30–40 fizi kuzda, qolgani aprel va iyul oylarida teng miqdorda solinadi. Har 2–3 yilda o‘rtacha 50–60 kg chirigan go‘ng solish hosildorlikni oshishiga ijobiy ta‘sir etadi. Bo‘z tuproqlarda anor o‘suv davri mobaynida 6–10 marta, shag‘alli yerlarda 10–12 marotaba sug‘oriladi.

Kasallik va zararkunandalarga qarshi kurashish. Anor daraxtini asosan o'rgimchak kana zararkunandasi zararlaydi.

O'rgimchakkanaga qarshi 17,5 foizli Perfekto sus. k. (10 sotix maydon hisobiga 15–20 ml) purkaladi.

Hosilni yig'ishtirish. Anor navlari kuz oylarida pishib yetiladi. Hosilni yig'ishtirishda mevani bir qo'l bilan ohista uzib olinadi va yashiklarga taxlanadi. Anor mevalari turli shikastlanishlarga chidamli bo'lgani uchun ularni uzoq muddat saqlash va qator-qator qilib taxlash mumkin. norning tabiiy tarqalishi G'arbiy Osiyoni, jumladan Turkiya va Eron hududlarini, O'rta Osiyoni (G'arbiy Turkmanistonning janubiy qismi va Afg'oniston), shuningdek Kavkazni (Ozarbayjon, Abxaziya, Janubiy Armaniston, Gruziya) qamrab oladi. B.S.Rozanov^[3] ma'lumotlariga ko'ra, tarqalish chegaralari sharqda Shimoliy-G'arbiy Hindiston, Shimoli-Sharqiy Afg'onistongacha yetib boradi. Shimoliy tarqalish chegarasi esa sobiq SSSRning O'rta Osiyo davlatlarining janubiy chekkalarigacha, Kaspiy dengizining Eron qirg'oqlari bo'ylab va Zakavkazdagi Katta Kavkaz tizmasining janubiy qirg'oqlaridan o'tadi. Anorning g'arbiy chegaralari Kichik Osiyo qirg'oqlarigacha, janubda yovvoyi anorning tarqalishi Arab dengizi qirg'oqlarigacha cho'zilgan.

Yovvoyi anor Sharqiy Kavkazortida ham keng tarqalgan. Ozarbayjonda, Lankaran-Astara massividagi yovvoyi anorlarning chakalakzorlari bir necha yuz gektar maydonni egallaydi.

- Foydalanilgan adabiyotlar: Punica Granatum // Botanika lug'ati / komp. N. I. Annenkov. - Sankt-Peterburg: Turi. Imp. AN, 1878. XXI + 645 p.
- Antonov A. A. Anor daraxti, anor daraxti // Brokxauz va Efronning entsiklopedik lug'ati: 86 jildda (82 jild va 4 ta qo'shimcha). - Sankt-Peterburg, 1893. - T. IXa.
- Borisova A. G. Genus 921. Anor - Punica // SSSR florasini: 30 tonnada / qo'l bilan boshlangan. va ch ostida. ed. V. L. Komarova. - M.; L.: SSSR Fanlar akademiyasining nashriyoti, 1949. - T. 15 / ed. jildlar B. K. Shishkin, E. G. Bobrov. - S. 553. - 742 b. - 4000 nusxa.
- Dannikov N.I. Janubning shifobaxsh sehrli sovg'alari. - M.: LLP Leopolis, 1998. - S. 71-78. - 174 b. — ISBN 5-88730-039-6
- Nesterova D.V. Anor. - M.: Veche, 2007. - 64 b.
- Ogievskiy VV Texnik va oziq-ovqat o'rmon daraxtlari va butalari. - M.: GOSLESBUMIZDAT, 1949. - S. 34. - 75 b.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Punica Granatum // Botanika lug'ati / komp. N. I. Annenkov. - Sankt-Peterburg: Turi. Imp. AN, 1878. XXI + 645 p.
2. Antonov A. A. Anor daraxti, anor daraxti // Brokxauz va Efronning entsiklopedik lug'ati: 86 jildda (82 jild va 4 ta qo'shimcha). - Sankt-Peterburg, 1893. - T. Ixa.
3. Borisova A. G. Genus 921. Anor - Punica // SSSR florasini: 30 tonnada / qo'l bilan boshlangan. va ch ostida. ed. V. L. Komarova. - M.; L.: SSSR Fanlar akademiyasining nashriyoti, 1949. - T. 15 / ed. jildlar B. K. Shishkin, E. G. Bobrov. - S. 553. - 742 b. - 4000 nusxa.
4. Dannikov N.I. Janubning shifobaxsh sehrli sovg'alari. - M.: LLP Leopolis, 1998. - S. 71-78. - 174 b. — ISBN 5-88730-039-6
5. Nesterova D.V. Anor. - M.: Veche, 2007. - 64 b.
6. Ogievskiy VV Texnik va oziq-ovqat o'rmon daraxtlari va butalari. - M.: GOSLESBUMIZDAT, 1949. - S. 34. - 75 b.